

MEHMET SELMAN ÖKTEM

**ULUSLARARASI
GÖÇ HUKUKUNDA
ÇOCUKLAR VE
HUKUKİ STATÜLERİ**

onikilevha
KURUMSAL YAYIN VE DİJİTAL ÇÖZÜMLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	VII
SUNUŞ ve TEŞEKKÜR.....	XI
ABSTRACT.....	XIII
İÇİNDEKİLER.....	XV
KISALTMALAR LİSTESİ.....	XXI
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM ULUSLARARASI GÖÇ KAVRAMI VE KAPSAMI

I. ULUSLARARASI GÖÇ.....	5
A. Göçün Tarihçesi.....	8
B. Göçün Türleri.....	11
C. Göçün Nedenleri.....	12
1. Genel Bilgi.....	12
2. Sığınma Amacıyla Yapılan Göçün Nedenleri.....	13
a. Sığınma Hakkında Genel Bilgi.....	14
b. Sığınma Amacıyla Yapılan Göçün Özellikleri.....	17

II. ULUSLARARASI GÖÇ HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	18
A. Uluslararası Göç Hukuku	19
B. Uluslararası Göç Hukukunun Søjeleri	21
1. Mülteci Statüsü	21
2. Sığınmacı Statüsü	31
3. Şartlı Mülteci Statüsü	33
4. Göçmen Statüsü	34
5. İkincil Koruma Statüsü	36
6. Geçici Koruma Statüsü	39
7. Vatansızlık Statüsü	44
C. Göç Hareketlerinin Unsuru Olarak Ülke	48
1. Menşe (Kaynak) Ülkesi	48
2. Hedef (Varış) Ülkesi	49
3. Transit Ülke	50
III. TÜRKİYE'DEKİ GÖÇ HAREKETLERİ	51
A. Türkiye'ye Yönelik Göç Hareketleri	51
1. Genel Bilgi	51
2. Düzenli Göçler	52
3. Düzensiz Göçler	55
4. Transit Göçler	55
B. Türkiye'den Dışarıya Göç Hareketleri	56

İKİNCİ BÖLÜM
GÖÇ EDEN ÇOCUK İLE İLGİLİ
ULUSLARARASI DÜZENLEMELER

I. ÇOCUK KAVRAMI	59
A. Genel Bilgi	59
B. Tarihsel Gelişim	61
C. Ulusal ve Uluslararası Düzenlemelerde Çocuk Kavramı	64

1. Uluslararası Düzenlemelerde Çocuk Kavramı.....	65
2. Ulusal Düzenlemelerde Çocuk Kavramı.....	72
a. Çocukluğun Başlangıcı.....	73
b. Çocukluğun Sona Ermesi.....	74
II. ÇOCUK HAKLARINA DAİR TEMEL ULUSLARARASI DÜZENLEMELER.....	76
A. Çocuk Haklarına Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi.....	77
B. Çocuk Haklarının Kullanılmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi...81	
C. Çocuk Hakları ve Esenliği Hakkında Afrika Şartı.....	82
III. SİLAHLI ÇATIŞMALARDA ÇOCUĞUN DURUMUNA DAİR TEMEL ULUSLARARASI DÜZENLEMELER.....	84
A. Cenevre İnsancıl Hukuk Sözleşmeleri.....	88
B. Olağanüstü Durumlarda ve Silahlı Çatışma Hallerinde Kadınların ve Çocukların Korunmasına Dair Bildiri.....	92
C. Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin Çocukların Silahlı Çatışmalarda Yer Alması Hakkında Seçmeli Protokolü.....	93
IV. VATANSIZ ÇOCUĞUN DURUMUNA DAİR TEMEL ULUSLARARASI DÜZENLEMELER.....	96
A. Vatansız Kişilerin Hukuki Durumuna Dair Sözleşme.....	97
B. Vatansızlığın Azaltılmasına Dair Sözleşme.....	99

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

GÖÇ EDEN ÇOCUĞA VERİLEBİLECEK HUKUKİ STATÜLER

I. MÜLTECİ.....	103
A. Genel Bilgi.....	103
B. Göç Eden Çocuğun Statü Şartlarının Değerlendirilmesinde Öncelikle Ele Alınması Gereken Hususlar.....	107
C. Statüyü Kazanmaya Yönelik Ölçütler.....	110
1. Haklı Nedenlere Dayanan Zulüm Korkusu.....	110

a. Haklı Nedene Dayanan Korku Kavramının Değerlendirilmesi.....	110
b. Zulüm Kavramının Değerlendirilmesi	112
2. Zulmün Belirli Nedenlere Dayalı Olması.....	115
a. Irka Dayalı Zulüm	115
b. Dine Dayalı Zulüm	117
c. Milliyete Dayalı Zulüm.....	120
d. Belirli Bir Sosyal Gruba Mensubiyete Dayalı Zulüm ...	122
e. Siyasi Düşünceye Dayalı Zulüm	128
3. Menşe Ülkesi Korumasından Yararlanamama veya Bu Ülkeye Dönememe	130
D. Statünün Dışında Bırakılmaya Yönelik Ölçütler.....	132
1. Uluslararası Korumaya İhtiyacı Olmayan Çocuklar	133
2. Uluslararası Korumaya Lâayık Olmayan Çocuklar.....	135
E. Çocuğa İlişkin Yapılacak Değerlendirmede Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	137
1. Grup Belirlemesi.....	138
2. Aile Bireylerinin İddiasına Dayanarak Belirleme.....	139
3. Çocuğun Bireysel Talebi ile Belirleme	140
II. ŞARTLI MÜLTECİ.....	142
III. İKİNCİL KORUMA	149
IV. GEÇİCİ KORUMA	152
A. Avrupa Birliği Hukukunda Geçici Koruma Statüsü.....	152
B. Türk Hukukunda Geçici Koruma Statüsü.....	155
C. Statünün Özneleri	158
D. Statü Kazanmaya Yönelik Ölçütler	159
1. Kitlese Akınla veya Kitlese Akın Döneminde Bireysel Olarak Gelmek.....	159
2. Geçici Korunanların Bireysel Korumadan Yararlanamaması	159

3. Bakanlar Kurulu Tarafından Geçici Koruma Kararının Alınması	161
E. Statüye Dair Usul İşlemleri.....	162
F. Geçici Korunan Çocuğa İlişkin Özel Hükümler.....	163
1. Genel Olarak.....	163
2. Türkiye’de Doğan Suriyeli Çocukların Hukuki Durumu .	167
G. Statünün Dışında Bırakılmaya veya Sona Ermesine Yönelik Ölçütler.....	170
1. Geçici Koruma Statüsü Verilmeyecek yahut İptal Edilecek Kişiler.....	170
2. Geçici Korumanın Bakanlar Kurulu Kararıyla Sonlandırılması	172
3. Geçici Korumanın Bireysel Olarak Sona Ermesi	173
SONUÇ	175
CONCLUSION.....	183
KAYNAKÇA	191
EK: ÇOCUK HAKLARINA DAİR BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÖZLEŞMESİ.....	219